

Sygn. akt IV Ua 5/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jerzy Zalasieński

Sędziowie: SO Katarzyna Antoniuk (spr.)

SO Elżbieta Wojtczuk

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z wniosku M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do zasiłku chorobowego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 grudnia 2016r. sygn. akt IV U 347/16

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok i oddala odwołanie od decyzji z 1 sierpnia 2016 roku w części odmawiającej M. P. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 maja 2016 roku do 21 czerwca 2016 roku oraz zobowiązującej M. P. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego za okres od 5 maja 2016 roku do 6 czerwca 2016 roku w kwocie 2.885,52 (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt pięć złotych pięćdziesiąt dwa grosze);

II. w pozostałej części oddala apelację.

K. A.J. Z. E. W.

Sygn. akt: IV Ua 5/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 grudnia 2016r. Sąd Rejonowy w Siedlcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z 1 sierpnia 2016r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej M. P. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 5 maja 2016r. do 21 czerwca 2016r. i ustalił, że nie ma ona obowiązku zwrotu pobranego za powyższy okres zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 2 915,82 złotych.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego:

Decyzją z 1 sierpnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej M. P. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 maja 2016r. do 21 czerwca 2016r. oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za ten okres wraz z odsetkami w łącznej kwocie 2.915,82 złotych. Organ rentowy podniósł, że ubezpieczona od 1 kwietnia 2008r. do 15 marca 2016r. była zatrudniona u płatnika składek (...) z siedzibą w M.. ZUS wypłacił jej zasiłek chorobowy za okres od 7 marca 2016r. do 21 czerwca 2016r. Tymczasem od 5 maja 2016r. została ona zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek G. A. i za okres zatrudnienia od 5 maja 2016r. do 30 czerwca 2016r. wypłacono jej wynagrodzenie. Od 5 maja 2016r. nie przysługuje jej zatem zasiłek chorobowy, a wypłacony podlega zwrotowi wraz z odsetkami.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona M. P., zaprzeczając aby w okresie zwolnienia lekarskiego wykonywała jakąkolwiek pracę. Przyznała, że zawarła umowę o pracę z nowym pracodawcą, ale jej nie realizowała i nie osiągnęła przychodu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powtarzając argumentację z uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

Sąd Rejonowy ustalił, że w okresie od 1 kwietnia 2008r. do 15 marca 2016r. ubezpieczona była pracownikiem płatnika składek (...) z siedzibą w M.. W okresie od 7 marca 2016r. do 21 czerwca 2016r. ubezpieczona była niezdolna do pracy i przebywała na zwolnieniu lekarskim, w okresie którego nie wykonywała żadnej pracy zarobkowej. Za okres ten organ rentowy wypłacił jej zasiłek chorobowy w łącznej kwocie 2.885,52 złotych. W dniu 5 maja 2016r. ubezpieczona zawarła umowę o pracę na okres próbny do 4 sierpnia 2016r. na stanowisku mobilnego doradcy klienta, w wymiarze 1/40 etatu z płatnikiem składek (...) A. Serwis (...) z siedzibą w S.. Realizację tej umowy zaczęła jednak dopiero z dniem 13 lipca 2016r. Mimo to za cały okres od początku zatrudnienia pracodawca wypłacił ubezpieczonej wynagrodzenie za pracę.

W przedstawionym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że odwołanie M. P. okazało się uzasadnione i dlatego należało je uwzględnić.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art.6 ust.1 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Przysługuje on również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 7 pkt 1). W myśl zaś art.13 ust.1 pkt 2 w/w ustawy zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Natomiast art.84. ust.1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W przedstawionym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, że w sprawie bezsporne jest, iż ubezpieczoną łączyła od 5 maja 2016 r. umowa o pracę zawarta z (...) A. Serwis (...) z siedzibą w S.. Aby jednak zaistniały przesłanki

do pozbawienia osoby ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego nie wystarcza samo formalne związanie stosunkiem prawnym z innym podmiotem, gdyż ustawa wymaga w takiej sytuacji również wykonywania określonej działalności zarobkowej. Działalnością zarobkową jest zaś działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania. Może nią być na przykład zatrudnienie na podstawie umowy o pracę czy umowy zlecenia lub umowy agencyjnej. Jedną z form działalności zarobkowej jest też prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego pracą zarobkową jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizmu pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim (wyrok SN z 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005/21/342). W przedstawionych okolicznościach, w ocenie Sądu Rejonowego w przypadku ubezpieczonej nie zachodzą okoliczności wyłączające jej prawo do zasiłku chorobowego w spornym okresie. Prowadzenia działalności zarobkowej, o której mowa w art.13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej nie można bowiem utożsamiać z samym istnieniem stosunku prawnego pomiędzy ubezpieczoną a (...) A. Serwis (...) z siedzibą w S. w postaci umowy o pracę. Istotne jest bowiem rzeczywiste wykonywanie czynności składających się na przedmiot zawartej przez strony umowy, a nie samo formalne, wynikające z niej, związanie zainteresowanych stron określonym stosunkiem prawnym, bez jakiegokolwiek aktywności ze strony ubezpieczonej w tym zakresie, w konkretnym okresie niezdolności do pracy. Sąd Rejonowy argumentował dalej, że zeznania ubezpieczonej potwierdzone zeznaniami świadka B. A. prowadzą do wniosku, że zawierając umowę o pracę w dniu 5 maja 2016r. strony tej umowy robiły to z myślą o przesunięciu rozpoczęcia wykonywania pracy przez ubezpieczoną do czasu uzyskania przez nią dostępu do zasobów informatycznych G. Bank, dla którego ubezpieczona miała pozyskiwać klientów. Nastąpiło to dopiero w dniu 13 lipca 2016r. Do tego czasu ubezpieczona oczekiwała na weryfikację jej osoby przez bank i przyznanie jej przez niego dostępu do systemu komputerowego i nie wykonywała żadnej pracy na rzecz pracodawcy. Wcześniejsze wykonywanie pracy mobilnego doradcy klienta nie było bez tego możliwe. Tylko z tytułu formalnego pozostawania w stosunku pracy ubezpieczona otrzymała wynagrodzenie wynikające z tej umowy, wypłacone jej przez pracodawcę w dniu 30 czerwca 2016 r. Na tę wypłatę nie miała jednak wpływu.

W świetle powyższego, w ocenie Sądu Rejonowego, nie ma więc podstaw do przyjęcia, żeby ubezpieczona w spornym okresie przejawiała jakąkolwiek aktywność związaną z realizacją postanowień zawartej umowy o pracę, a przez to rzeczywiście wykonywała działalność zarobkową. W tej sytuacji Sąd przyznał jej prawo do zasiłku chorobowego za cały sporny okres i ustalił, że nie ma obowiązku zwrotu pobranego z tego tytułu zasiłku chorobowego wraz z odsetkami.

Na koniec rozważań Sąd Rejonowy zauważył również, że niezależnie od powyższego nie było podstaw do żądania od ubezpieczonej przez organ rentowy zapłaty odsetek ustawowych od pobranych świadczeń za okres poprzedzający wydanie decyzji w niniejszej sprawie. Roszczenie organu rentowego o zapłatę tych odsetek staje się bowiem wymagalne dopiero od doręczenia decyzji osobie zobowiązanej do zwrotu tego świadczenia, a nie w chwili pobrania świadczenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych przyznawane są bowiem w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie można zatem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne, podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art.84 ustawy systemowej uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 3 lutego 2010r. w sprawie I UK 210/09, Lex nr 585713).

Mając powyższe na uwadze okoliczności, na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd Rejonowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Od powyższego wyroku apelację wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wydane orzeczenie ,tj. art.233§1 kpc poprzez wyprowadzenie ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających i sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym poprzez przyjęcie, że mimo iż

ubezpieczona w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim od 5 maja 2016r. do 21 czerwca 2016r. uzyskała wynagrodzenie za pracę (w związku z zawartą umową o pracę), to nie podjęła się działalności zarobkowej,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego ,tj.:

- art.13 ust.1 pkt 2 w zw. z art.6 ust.1 i art.7 pkt 1 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do odmowy ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 maja 2016r. do 21 czerwca 2016r.,

- art.84 ust.1 i 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że świadczenie pobrane przez ubezpieczoną z tytułu zasiłku chorobowego za okres od 5 maja 2016r. do 21 czerwca 2016r. nie jest świadczeniem nienależnym, dlatego też nie podlega zwrotowi.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. okazała się co do zasady słuszna i skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku w znacznej części.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadne są zarzuty apelacyjne organu rentowego wskazujące na wyprowadzenie przez Sąd Rejonowy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających i w konsekwencji błędne zastosowanie prawa materialnego wyrażające się w uznaniu, że w spornym okresie ubezpieczona nabyła prawo do zasiłku chorobowego. W przekonaniu Sądu drugiej instancji Sąd Rejonowy niezasadnie uznał, że ubezpieczona i jej pracodawca zawierając w dniu 5 maja 2016r. umowę o pracę działali z myślą o przesunięciu rozpoczęcia wykonywania przez ubezpieczoną pracy do czasu uzyskania przez nią dostępu do zasobów informatycznych G. Banku, dla którego ubezpieczona miała pozyskiwać klientów. Nic takiego nie wynika bowiem ani z zeznań ubezpieczonej, ani z zeznań świadka B. A., ani wreszcie z treści umowy o pracę zawartej w dniu 5 maja 2016r. Przeciwnie, z umowy o pracę zawartej w dniu 5 maja 2016r. między ubezpieczoną a A.- Serwis (...) wynika, że termin rozpoczęcia przez ubezpieczoną umowy o pracę strony ustaliły na 5 maja 2016r., a zatem na dzień zawarcia przedmiotowej umowy o pracę (umowa k.15 akt sprawy). Oznacza to, że od wskazanej daty ubezpieczona była gotowa do wykonywania pracy i pozostawała w dyspozycji pracodawcy. Oceny tej nie zmienia fakt, że po zawarciu powyższej umowy ubezpieczona przechodziła proces weryfikacji przez G. Bank, dla którego miała pozyskiwać klientów i w związku z tym przez pewien okres nie miała jeszcze dostępu do systemu informatycznego tegoż banku. Okoliczności te zapewne znane były stronom umowy w chwili jej podpisywania i umawiając się na określony termin rozpoczęcia wykonywania pracy, ubezpieczona deklarowała gotowość jej wykonywania od tej daty. Podkreślić przy tym należy, że za cały sporny okres ubezpieczona otrzymała od pracodawcy umówione wynagrodzenie. W tych okolicznościach z zaistniała ustawowa przesłanka do odmowy ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu poprzedniego tytułu ubezpieczenia chorobowego, a to w związku z podjęciem przez ubezpieczoną od 5 maja 2016r. działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniem chorobowym – w ramach stosunku pracy nawiązanego z firmą (...) – art.13 ust.1 pkt 2 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. W konsekwencji zaistniała również ustawowa przesłanka do stwierdzenia, że zasiłek chorobowy wypłacony ubezpieczonej za sporny okres jest świadczeniem nienależnie pobranym i jako taki podlega zwrotowi w kwocie 2 885,52 złotych – art.84 ust.1 i 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W tym miejscu zauważyć również należy, że ubezpieczona była pouczona o przesłankach skutkujących utratą prawa do zasiłku chorobowego, o których mowa w art.13 ust.1 w/w ustawy z 25 czerwca 1999r. Stosowne pouczenie znajduje się bowiem w oświadczeniu złożonym przez ubezpieczoną w dniu 29 marca 2016r. na druku ZUS Z-10 (k.9-10 akt organu rentowego). Mając to na uwadze na podstawie art.386§1 kpc Sąd Okręgowy zmienił częściowo zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji z 1 sierpnia 2016r. w części odmawiającej ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 maja 2016r. do 6 czerwca 2016r. - pkt I wyroku.

Sąd Okręgowy nie znalazł natomiast podstaw do uwzględnienia apelacji organu rentowego w części, w jakiej Sąd Rejonowy stwierdził, że ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu ustawowych odsetek za opóźnienie od wypłaconego zasiłku chorobowego w kwocie 30,30 złotych. W tym zakresie Sąd drugiej instancji podzielił ocenę prawną przedstawioną przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i dlatego w tej części na podstawie art. 385 kpc apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu – pkt II wyroku.